

**BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT**

GEWONE ZITTING 2023-2024

2 MEI 2024

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986
betreffende de bescherming en het welzijn der
dieren teneinde het voortdurend of gewoonlijk
aanlijnen of opsluiten van een hond in een
beperkte ruimte te verbieden**

AMENDEMENTEN

na verslag

Zie:

Stukken van het Parlement:

A-442/1 – 2023/2024: Voorstel van ordonnantie.

A-442/2 – 2023/2024: Verslag.

**PARLEMENT DE LA RÉGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**

SESSION ORDINAIRE 2023-2024

2 MAI 2024

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**modifiant la loi du 14 août 1986 relative à la
protection et au bien-être des animaux en vue
d'interdire le fait d'attacher ou d'enfermer
dans un espace restreint un chien de manière
continue ou habituelle**

AMENDEMENTS

après rapport

Voir:

Documents du Parlement:

A-442/1 – 2023/2024: Proposition d'ordonnance.

A-442/2 – 2023/2024: Rapport.

Nr. 1 (van de heer Jonathan de PATOUL (FR), mevrouw Victoria AUSTRÆT (FR), mevrouw Ingrid PARMENTIER (FR) en mevrouw Lotte STOOFS (NL))

Artikel 2

Het artikel als volgt vervangen:

“Paragraaf 2 van artikel 4 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren wordt vervangen door de volgende bepaling: “Niemand mag de bewegingsvrijheid van het dier dat hij houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, zodanig beperken dat het aan vermijdbare pijnen, lijden of letsels is blootgesteld. Wanneer een dier gewoonlijk of voortdurend wordt vastgemaakt of opgesloten, moet het voldoende ruimte en bewegingsvrijheid krijgen, in overeenstemming met zijn fysiologische en ethologische behoeften.” wordt vervangen als volgt:

“§ 2 Niemand mag de bewegingsvrijheid van een dier zodanig inperken dat het aan vermijdbare pijnen, fysiek of mentaal lijden en letsels wordt blootgesteld.

Het is verboden:

1° een dier voortdurend of gewoonlijk of langer dan noodzakelijk vast te maken;

2° een dier gewoonlijk in een voertuig te houden, behalve wanneer het een wooncaravan betreft;

3° een nutsdier in een kooi te fokken.

Behalve in erkende dierenasielen is het verboden om een hond, een kat of een konijn in een beperkte ruimte binnen of buiten op een doorlopende manier of gewoonlijk of langer dan nodig op te sluiten.

Wanneer een dier is vastgebonden of opgesloten, beschikt het over zijn bewegingsvrijheid. Het bevestigingselement kan aangepast worden en mag in geen geval leiden tot pijn, lijden, verwondingen of de dood van het dier.

Wanneer een dier is opgesloten, beschikt het over voldoende vrije ruimte om recht te staan, zijdelings te liggen en zich om te draaien.

Op bevel van de dierenarts kan van paragraaf 2, tweede, derde, vierde en vijfde leden worden afgeweken. Het attest van de dierenarts vermeldt de redenen en de duur van de afwijking en wordt door de verantwoordelijke van het dier voorgelegd op vraag van de overheden bedoeld in artikel 34, § 1 of van leden van het operationele kader van de lokale en federale politie. Indien de verantwoordelijke het attest niet onmiddellijk kan voorleggen, beschikt hij over een termijn van 48 uur om dit aan de verzoekende autoriteit te bezorgen.

N° 1 (de M. Jonathan de PATOUL (FR), Mmes Victoria AUSTRÆT (FR), Ingrid PARMENTIER (FR) et Lotte STOOFS (NL))

Article 2

Remplacer l'article comme suit:

«Le paragraphe 2 de l'article 4 de la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux est remplacé par la disposition suivante: «Aucune personne qui détient un animal, en prend soin, ou doit en prendre soin, ne peut entraver sa liberté de mouvement au point de l'exposer à des douleurs, des souffrances ou des lésions évitables. Un animal habituellement ou continuellement attaché ou enfermé doit pouvoir disposer de suffisamment d'espace et de mobilité, conformément à des besoins physiologiques et éthologiques.» est remplacé par ce qui suit:

«§ 2. Nul ne peut réduire la liberté de mouvement d'un animal au point de l'exposer à des douleurs, des souffrances physiques ou mentales ou des lésions évitables.

Il est interdit:

1° d'attacher un animal de manière continue ou habituelle ou qui excède ce qui est nécessaire;

2° de détenir habituellement un animal dans un véhicule sauf s'il s'agit d'une caravane résidentielle;

3° d'élever un animal de rente dans une cage.

En dehors des refuges agréés pour animaux, il est interdit d'enfermer un chien, un chat ou un lapin dans un espace restreint, à l'intérieur ou à l'extérieur, de manière continue ou habituelle ou qui excède ce qui est nécessaire.

Lorsqu'un animal est attaché ou enfermé, il dispose de sa liberté de mouvement. L'attache est ajustable et ne peut en aucun cas être susceptible d'entraîner des douleurs, des souffrances, des lésions ou la mort de l'animal.

Lorsqu'un animal est enfermé, il dispose de suffisamment d'espace libre pour se lever, se coucher en position latérale et se retourner.

Sur instruction vétérinaire, il peut être dérogé au paragraphe 2, alinéas 2, 3, 4 et 5. Le certificat vétérinaire précise les motifs et la durée de la dérogation et est présenté par le responsable de l'animal sur demande des autorités visées à l'article 34, § 1er ou des membres du cadre opérationnel de la police locale et fédérale. Si le responsable est dans l'impossibilité de fournir le certificat immédiatement, il dispose d'un délai de 48 heures pour le transmettre à l'autorité demanderesse.

De regering kan:

1° aanvullende regels vaststellen met betrekking tot de bewegingsvrijheid van verschillende diersoorten en -categorieën;

2° bepaalde methodes verbieden die de bewegingsvrijheid van een dier inperken."."

VERANTWOORDING

Dit amendement wordt ingevoerd om de verplichtingen van de verantwoordelijke van een dier (en niet alleen van een hond) die de bewegingsvrijheid van het dier wil inperken, duidelijker te omschrijven, zelfs al legt artikel 4 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren het principe van respect voor de fysiologische en ethologische behoeften van dieren vast.

Het amendement beoogt bijgevolg alle middelen te verbieden die de bewegingsvrijheid van een dier zodanig inperken dat ze zijn fysieke en/of mentale integriteit op vermijdbare wijze aantasten. Het 'vermijdbare' karakter van de aantastingen werd ingevoegd om een bepaalde vorm van proportionaliteit in de actie van de verantwoordelijke in te voeren. Deze term verwijderen zou kunnen betekenen dat er geen enkele vermindering van vrijheid beoogd kan worden aangezien deze systematisch op zijn minst een mentaal lijden of stress zou kunnen inhouden.

De bepaling voorziet nog dat het verboden is om een dier gewoonlijk in een voertuig te houden. Het gaat er hier om te verbieden om van het voertuig de gebruikelijke leefplaats van het dier te maken, ongeacht of zijn verantwoordelijke bij hem in het voertuig is of niet. Voertuigen zoals wagens en bestelwagens beantwoorden niet aan de minimaal vereiste voorwaarden om elk soort dier te houden. Dit verbod beoogt evenwel geen wooncaravans.

Tot slot wordt verduidelijkt dat nutsdieren niet in een kooi mogen worden gefokt. Het betreft bijvoorbeeld de kooien voor het fokken van legkippen, alsook het fokken van varkens, die niet kunnen voldoen, in het licht van de wet van 1986, aan de minimumnormen voor het houden van dieren vastgesteld via richtlijn 2008/120 van 18 december 2008 tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van varkens en het koninklijk besluit van 15 mei 2003. Dit verbod vindt een bijzondere weerklank op Europees niveau, aangezien een Europees burgerinitiatief de steun van 1.397.113 burgers heeft gekregen om een einde te maken aan het fokken van nutsdieren in een kooi, gezien het grote leed dat veroorzaakt wordt door dit soort fokken voor de betrokken dieren.

Het gaat er vervolgens om te verbieden een hond, kat of konijn in een beperkte ruimte doorlopend of langer dan de tijd die nodig is op te sluiten.

De bepaling verwijst naar het begrip levensruimte die voor het dierenwelzijn noodzakelijk is. Het gedomesticeerd dier wordt gewoonlijk binnen een woning (flat of huis) of in installaties (boerderij en weide, enz.) gehouden. De

Le Gouvernement peut:

1° arrêter des règles complémentaires relatives à la liberté de mouvement des différentes espèces et catégories d'animaux;

2° interdire certaines méthodes réduisant la liberté de mouvement d'un animal. ».».

JUSTIFICATION

Cet amendement est inséré afin de redéfinir plus clairement les obligations du responsable d'un animal (et non uniquement d'un chien) qui souhaite limiter la liberté de mouvement de cet animal alors même que l'article 4 de la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux pose de principe du respect des besoins physiologiques et éthologiques des animaux.

L'amendement vise dès lors à interdire tous moyens de réduction de la liberté de mouvement d'un animal au point de porter atteinte, de manière évitable, à son intégrité physique et/ou mentale. Le caractère «évitable» des atteintes a été inséré afin d'intégrer une certaine forme de proportionnalité dans l'action du responsable. Supprimer ce terme pourrait signifier que plus aucune réduction de liberté n'est envisageable puisqu'elle pourrait impliquer systématiquement, à tout le moins, une souffrance mentale ou un stress.

La disposition prévoit encore qu'il est interdit de détenir habituellement un animal dans un véhicule. Il s'agit ici d'interdire de faire du véhicule le lieu de vie habituel de l'animal, que son responsable soit présent avec lui dans le véhicule ou non. Les véhicules comme les voitures et camionnettes ne répondent pas aux conditions de détention minimales exigées pour tout type d'animal. Cette interdiction ne vise en revanche pas les caravanes d'habitation.

Enfin, il est précisé que les animaux de rente ne peuvent être élevés en cage. A titre d'exemple, cela concerne les cages pour l'élevage de poules pondeuses ainsi que l'élevage de porcs qui ne peut se satisfaire, au regard de la loi de 1986, des normes de détention minimales fixées via la directive 2008/120 du 18 décembre 2008 établissant les normes minimales relatives à la protection des porcs et l'arrêté royal du 15 mai 2003. Cette interdiction trouve un écho particulier au niveau européen puisqu'une initiative citoyenne européenne a recueilli le soutien d'1.397.113 citoyens en vue de mettre fin à l'élevage d'animaux de rente en cage compte tenu des souffrances importantes générées par ce type d'élevage pour les animaux concernés.

Il s'agit ensuite d'interdire, en dehors des refuges agréés pour animaux, d'enfermer un chien, un chat ou un lapin dans un espace restreint de manière continue ou au-delà du temps nécessaire.

La disposition renvoie à la notion d'espace de vie nécessaire au bien-être des animaux. L'animal domestique est habituellement détenu au sein d'un logement (appartement ou maison) ou d'installations (ferme et

binnenkant van de woning/installatie is dan zijn levensruimte. De kwestie van het vastmaken en opsluiten binnen deze levensruimte moet beantwoorden aan de voorwaarden die door dit artikel worden opgesomd.

Het begrip beperkte ruimte verschilt van dier tot dier en heeft betrekking op een ruimte die niet aan de fysiologische en ethologische behoeften van het dier beantwoordt. Hiermee wordt niet het huis of de flat in zijn geheel bedoeld. Balkons, terrassen en zelfs kooien van het "bench"-type kunnen niet worden beschouwd als de gebruikelijke leefruimte van het dier. Enkel een in de tijd beperkte opsluiting en volgens de voorwaarden van het artikel kan gerechtvaardigd zijn in deze plaatsen zolang het dier kan rechtstaan, liggen en zich omdraaien, maar eveneens beschut is tegen slechte weersomstandigheden (hitte en lange blootstelling aan de zon, regen, sneeuw, wind enz.).

Het begrip 'vrije' ruimte is belangrijk aangezien dit betekent dat de onderdelen van de 'huisvesting' zich niet op exact dezelfde plaats kunnen bevinden (eten, drinken, rusten, ontlasten enz.).

De ideale levenswijze voor zoogdieren is het leven in vrijheid in de woning of in de installatie. Het leven in een kooi is dus voor de meesten onder hen niet geschikt. De beperkte ruimte wordt dus verschillend gedefinieerd volgens de noden die aan elke soort eigen zijn. Honden, katten en konijnen bijvoorbeeld moeten uit hun afgesloten ruimte kunnen komen en zich vrij in het huis of in de flat kunnen bewegen. Vissen daarentegen leven in een habitat die beperkt is tot de aquariumruimte.

Het artikel heeft eveneens betrekking op elk levend dier in wilde toestand dat behoort tot een (al dan niet beschermd) inheemse soort of een invasieve (uitheemse) soort. Deze dieren, die a priori niet bestemd zijn om gehouden te worden, zouden bijvoorbeeld gevangen kunnen worden (de ordonnantie betreffende het natuurbehoud voorziet bepaalde afwijkingen). In deze context moet het houden van deze dieren de bepalingen van dit artikel naleven.

De regering kan aanvullende, specifiekere en nauwkeurigere regels bepalen of bepaalde methodes verbieden die de bewegingsvrijheid van een dier verminderen volgens de verworven ervaring en de evolutie van de wetenschappelijke kennis ter zake.

pâture, etc.). L'intérieur du logement/installation constitue alors son espace de vie. La question de l'attache et de l'enfermement au sein de cet espace de vie doit être conforme aux conditions énumérées par cet article.

La notion d'espace restreint varie d'un animal à l'autre et se réfère à un espace qui ne répond pas aux besoins physiologiques et éthologiques de l'animal. Il ne s'agit donc pas de viser la maison ou l'appartement dans sa globalité, en tant que tel. Le balcon, la terrasse ou encore la cage de type «bench», ne peuvent pas être considérés comme le lieu de vie habituel de l'animal. Uniquement une détention limitée dans le temps et selon les conditions de l'article peut se justifier en ces lieux et toujours pour autant que l'animal puisse se lever, se coucher et se retourner mais également se protéger des conditions climatiques défavorables (fortes chaleurs et exposition prolongée au soleil, pluie, neige, vent, etc.).

La notion d'espace «libre» est importante puisqu'elle signifie que les éléments du «logement» ne peuvent se trouver exactement au même endroit (manger, boire, se reposer, déféquer, etc.).

Le mode de vie idéal pour les mammifères est la vie en liberté dans le logement ou l'installation. La vie en cage n'est donc pas adaptée à la plupart d'entre eux. L'espace restreint se définit donc différemment selon les besoins propres à chaque espèce. Les chiens, chats et lapins, par exemple, doivent pouvoir sortir de leur enclos et se mouvoir en liberté dans la maison ou l'appartement. Au contraire, les poissons vivent dans un habitat confiné à l'espace de l'aquarium.

L'article concerne également tout animal vivant à l'état sauvage, qu'il appartienne à une espèce indigène (protégée ou non) ou à une espèce (exotique) envahissante. Ces animaux, s'ils ne sont a priori pas destinés à être détenus, pourraient, par exemple, faire l'objet d'opérations de capture (l'ordonnance sur la conservation de la nature prévoit certaines dérogations). Dans ce contexte, la détention de ces animaux doit respecter les dispositions de cet article.

Le Gouvernement peut fixer des règles complémentaires, plus spécifiques et plus précises, ou interdire certaines méthodes réduisant la liberté de mouvement d'un animal, en fonction de l'expérience acquise et de l'évolution des connaissances scientifiques en la matière.

Jonathan de PATOUL (FR)
Victoria AUSTRÆT (FR)
Ingrid PARMENTIER (FR)
Lotte STOOPS (NL)

Nr. 2 (van mevrouw Victoria AUSTRÆT (FR), mevrouw Ingrid PARMENTIER (FR), mevrouw Lotte STOOPS (NL) en de heer Jonathan de PATOUL (FR))

Opschrift

Het opschrift van het voorstel van ordonnantie wijzigen en vervangen als volgt:

Voorstel van ordonnantie tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren teneinde het voortdurend of gewoonlijk aanlijnen of opsluiten van dieren in een beperkte ruimte te verbieden

VERANTWOORDING

Aangezien het verzoekend gedeelte is gewijzigd zodat de verbodsmaatregelen van toepassing zijn op andere dieren dan honden, moet de titel dienovereenkomstig worden aangepast.

N° 2 (de Mmes Victoria AUSTRÆT (FR), Ingrid PARMENTIER (FR), Lotte STOOPS (NL) et M. Jonathan de PATOUL (FR))

Intitulé

Modifier l'intitulé de la proposition d'ordonnance comme suit:

Proposition d'ordonnance modifiant la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux en vue d'interdire le fait d'attacher ou d'enfermer des animaux dans un espace restreint de manière continue ou habituelle

JUSTIFICATION

Le dispositif ayant été modifié, de sorte que les mesures d'interdiction s'appliquent à d'autres animaux que les chiens, il convient d'adapter le titre en conséquence.

Victoria AUSTRÆT (FR)
Ingrid PARMENTIER (FR)
Lotte STOOPS (NL)
Jonathan de PATOUL (FR)